

SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W BUSKU - ZDROJU

Cele systemu kontroli wewnętrznej

W Banku Spółdzielczym w Busku - Zdroju funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, którego celem, zgodnie z art. 9c ust. 1 Ustawy Prawo bankowe, jest zapewnienie:

1. skuteczności efektywności działania Banku;
2. wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
3. przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem;
4. zgodności działania z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Odpowiedzialność organów zarządzających i nadzorujących System Kontroli Wewnętrznej

Zarząd

1. Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Zarząd Banku zapewnia niezależność komórce ds. zgodności oraz zapewnia środki finansowe niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji.
3. Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z komórką ds. zgodności, Komórką Audytu Wewnętrznego Spółdzielni, a także dostępu pracownikom tych komórek do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
4. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
  - 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności,

rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania;

- 2) odpowiada za opracowanie polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności;
  - 3) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu polityki zgodności, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości.
5. Zarząd Banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełnienia zadań, o których mowa w ust.4.

Rada Nadzorcza

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od Stanowiska Kontroli Wewnętrznej i Zgodności, Komórki Audytu Wewnętrznego Spółdzielni, Zarządu Banku, ustalenia wynikające z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, UOKiK) oraz istotne z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oceny i opinie dokonywane przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.
3. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz komórki ds. zgodności. Ocena skuteczności i adekwatności realizacji funkcji audytu wewnętrznego jest realizowana wyłącznie przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.
4. Rada Nadzorcza informuje Spółdzielnię o wynikach oceny, o której mowa w ust. 3, w okresach rocznych.
5. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, Rada Nadzorcza:
  - 1) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;

- 2) zatwierdza politykę zgodności banku;
- 3) co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.

Komitet Audytu

W Banku funkcjonuje Komitet Audytu powołany przez Radę Nadzorczą, do zadań którego należy m.in.:

1. monitorowanie:
  - a) procesu sprawozdawczości finansowej, na podstawie wyników badania sprawozdań finansowych,
  - b) skuteczności systemów kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania ryzykiem oraz audytu wewnętrznego, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej,
  - c) wykonywania czynności rewizji finansowej, w szczególności przeprowadzania przez firmę audytorską badania, z uwzględnieniem wszelkich wniosków i ustaleń Komisji Nadzoru Audytowego wynikających z kontroli przeprowadzonej w firmie audytorskiej;
2. kontrolowanie i monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i firmy audytorskiej, w szczególności w przypadku, gdy na rzecz jednostki zainteresowania publicznego świadczone są przez firmę audytorską inne usługi niż badanie;
3. informowanie Rady Nadzorczej o wynikach badania oraz wyjaśnianie, w jaki sposób badanie to przyczyniło się do rzetelności sprawozdawczości finansowej w Banku, a także jaka była rola Komitetu Audytu w procesie badania;
4. dokonywanie oceny niezależności biegłego rewidenta;
5. wyrażanie zgody na świadczenie przez biegłego rewidenta, innego niż Związek Rewizyjny, którego Bank jest członkiem dozwolonych usług niebędących badaniem sprawozdania finansowego;
6. opracowywanie polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania;
7. opracowywanie polityki świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem;

8. określanie procedury wyboru firmy audytorskiej;
9. przedstawianie Radzie Nadzorczej rekomendacji dotyczącej wyboru firmy audytorskiej zgodnie z politykami i procedurami, o których mowa w pkt 6 – 8;
10. przedkładanie zaleceń mających na celu zapewnienie rzetelności procesu sprawozdawczości finansowej w Banku.

Organizacja systemu kontroli wewnętrznej Banku

1. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach.
2. Na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, w tym stosowanie przez pracowników mechanizmów kontroli ryzyka, a także mechanizmów kontrolnych, a także dokonywanie w ramach obowiązków służbowych pracowników poziomego monitorowania (w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację lub testowanie.
3. Na drugi poziom składa się:
  - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem, o którym mowa w ust. 2;
  - 2) działalność Stanowiska Kontroli Wewnętrznej i Zgodności.
4. Pracownicy komórek Banku na drugim poziomie w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują przestrzeganie mechanizmów kontrolnych poprzez monitorowanie pionowe (weryfikacja lub testowanie pierwszego poziomu przez poziom drugi) i monitorowanie poziome (weryfikacja lub testowanie poziome na drugim poziomie).
5. Na trzeci poziom składa się działalność Komórki Audytu Wewnętrznego Spółdzielni.

Funkcja kontroli

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank powołał:

1. Funkcję kontroli, na którą składają się:

- 1) mechanizmy kontrolne realizowane w trakcie wykonywania transakcji, czynności itd.,
  - 2) monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontroli wewnętrznej (weryfikacja i testowanie).
2. Stanowisko Kontroli Wewnętrznej i Zgodności.
  3. Audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności poprzez:

- 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej,
- 2) opis w formie matrycy funkcji kontroli powiązania celów, o których mowa w art. 9c ust. 1 ustawy – Prawo bankowe, z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność komórki do spraw zgodności

1. Komórka ds. zgodności umiejscowiona jest w schemacie organizacyjnym w pionie Prezesa Zarządu.
2. Szczegółowe obowiązki i zasady działania komórki ds. zgodności określa Polityka zgodności, a także odpowiedni Regulamin funkcjonowania komórki ds. zgodności.

Zadania komórki obejmują:

- 1) opracowanie projektów regulacji wewnętrznych określających: cel, zakres i szczegółowe zasady działania oraz strukturę organizacyjną komórki, a także pisemne procedury, metodyki oraz dokumentowanie działań,
- 2) opracowanie projektów regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku,
- 3) dbałość o właściwe powiązanie zarządzania ryzykiem braku zgodności ze strategią Banku, w tym poprzez dokonywanie przeglądów zarządczych regulacji dotyczących działania komórki ds. zgodności oraz w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności,

- 4) identyfikowanie ryzyka braku zgodności, w szczególności poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych banku, standardów rynkowych oraz przeprowadzanie wewnętrznych postępowań wyjaśniających,
  - 5) ocena ryzyka braku zgodności poprzez pomiar lub szacowanie,
  - 6) projektowanie i wprowadzanie, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności - np. dbałość o właściwy podział zadań, autoryzację, mechanizmy kontroli dostępu i dostępu fizycznego, nadzór przełożonych, stosowanie rejestru odstępstw, organizacji lub wskazywania potrzeby szkoleń,
  - 7) monitorowanie poziom ryzyka braku zgodności po zastosowaniu mechanizmów kontrolnych, o których mowa pkt. 6, w szczególności poprzez przeprowadzanie testów zgodności,
  - 8) okresowe raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu, Rady Nadzorczej,
  - 9) doradzanie Zarządowi i komórkom organizacyjnym w zakresie zgodności,
  - 10) współpraca z komórkami wewnętrznymi Banku w zakresie oceny i monitorowania ryzyka braku zgodności, w tym z Zespołem Ryzyk i Analiz, Kancelarią Prawną obsługującą Bank,
  - 11) koordynowanie działań innych komórek i jednostek organizacyjnych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności,
  - 12) przyjmowanie zgłoszeń naruszenia prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych i zapewniania ochrony danych osób dokonujących zgłoszeń, jak również osób, którym zarzuca się dokonanie naruszenia,
  - 13) Pomiar i monitorowanie ryzyka braku zgodności.
3. Zarząd i Rada Nadzorcza zatwierdzają regulamin funkcjonowania komórki do spraw zgodności.
  4. Pracownik komórki do spraw zgodności ma zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej, tzn. ma prawo zgłaszania zagadnień dotyczących zgodności Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej, a także członkom Rady Nadzorczej lub Zarządu..
  5. Bezpośredni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności sprawuje Prezes Zarządu. Pracownik Komórki ds. zgodności uczestniczy w posiedzeniach Zarządu.

6. Pracownik zatrudniony w komórce do spraw zgodności uczestniczy w posiedzeniach Rady Nadzorczej w przypadku, gdy przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, w tym zapewnianiem zgodności, audytem wewnętrznym lub zarządzaniem ryzykiem.
7. Powoływanie i odwoływanie pracownika komórki ds. zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej.
8. Wynagrodzenie za pracę pracownika zatrudnionego w komórce ds. zgodności jest tak ustalane, aby zapewniało niezależność i obiektywizm wypełniania przez niego zadań oraz aby umożliwiała zatrudnianie osób o odpowiednich kwalifikacjach, doświadczeniach i umiejętnościach.
9. Rada Nadzorcza wyraża zgodę na wysokość wynagrodzenia dla Stanowiska Kontroli Wewnętrznej i Zgodności.
10. W przypadku zmiany pracownika zatrudnionego w komórce do spraw zgodności, Bank niezwłocznie informuje o tym fakcie Komisję Nadzoru Finansowego, wraz ze wskazaniem przyczyny zmiany.

Zasady corocznej oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej, dokonywanej przez Radę Nadzorczą

1. Rada Nadzorcza Banku corocznie dokonuje oceny skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o przyjęte kryteria. Do kryteriów tych należą m.in.:
  - 1) ocena poziomu ryzyka badanego obszaru,
  - 2) stwierdzone nieprawidłowości działania mechanizmów kontrolnych,
  - 3) wykryte nieprawidłowości podczas kontroli.
2. Z uwagi na fakt, że Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony oraz uwzględniając zapisy Ustawy o bankach spółdzielczych, trzeci poziom (tj. audyt wewnętrzny) jest realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. W związku z tym, ocena adekwatności i skuteczności trzeciego poziomu jest dokonywana przez Radę Nadzorczą Spółdzielni. Ocena ta jest następnie wykorzystywana przez Radę Nadzorczą Banku do dokonania oceny całego systemu kontroli wewnętrznej.